

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

38. An Sacerdos existens in peccato mortali possit sine peccato mortali
sumere Eucharistiam, ne perueniat in manus Hæreticorum, non tamen
sumendo illam, sicut sumut fideles, nempe communicando, sed ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Et Eccles. Comm. Sacræ. Ref. XXXVII. &c. 179

cile sit sibi scilicet debite preparare, non esse consulendum ut frequenter communicent, quam semel octavo quoque die. Sic enim humanæ infirmitati sufficienter fructu huius Sacramenti subuenient, & habebit ratio reuerentia huic Sacramento debitæ.

11. Tamen non est hic vna omnium regula. Nam continentibus frequenter quam coniugatis conuenit communicare; & Religiosis ac Sacerdotibus, alisque Clericis qui à mundo abstracti se totos spiritualibus dedunt quam laicis. Et ita in hoc patientes debent stare prudenti arbitrio Confessarij.

12. Nota etiam cum Ioanne Vvigers in 3. part.
et 80. art. 10. n. 11. ex eius ubi supradicatur Confessio.

9.80.10.10.4. & alii vbi *sopra*, Confessarios in hoc magis caute debere procedere cum fomini, quia facilius subducuntur illusionibus Dæmonum, & veteris Joannes Pontius in *Curs. Theolog. disp. 44. quest. 11. concl. 4. num. 10.4.* propter vanam gloriam, qua multum praualere solet apud mulieres. Claudam hanc resolutionem cum verbis D. Bonaventura in *4. disp. 12. punct. 2. quest. 1.* Si ergo queritur virum expediat frequentare alicui? Dicendum, quod si videat se esse in statu primitiæ Ecclesiæ, laudandum est quotidie communicare: si autem in statu Ecclesiæ finali, ut poterit frigidum & tardum, laudandum est quod raro: si autem medio modo, se debet habere; & aliquando debet cessare, ut addiscat reuereri, aliquando accedere, ut inflammetur amore. Quia tali hospiti debetur honor, debetur & amor, & tunc secundum illam rationem, secundum quam viderit se melius proficere, sed illam magis declinet; quod homo solum experientia discit. Omnes ergo rationes ad primam partem pro frequentia, intelligantur salua debita preparatione, que in paucissimis est, vt semper. Ita Sephipicus Doctor, qui etiam *lib. 2. de Profectu Religiorum cap. 77.* haec asserit: Vix illis sit Religiosus si videtur, & Sanctus (exceptis Sacerdotibus) qui in septimana sufficiat eum ex consuetudine communicare, nisi specialis causa quandoque vel ratio plus suadet, infirmitas superueniens, vel singulariter festivitas solemnis.

13. Quid ad hæc respondebit Bernaldus, Sanctius, & alij superioris adducti, ad quorūm rationes, & auditoriæ Sanctorum Patrum, quas pro firmanda eorum sententia adducunt, solide, & latè respondent Cardinalis Lugo, & Ioannes Perlinus locis citatis?

14. Notandum est hic obiter non esse defini-

14. Notandum est hic obiter non esse definitum iure divino positivo, an sepius vno die licet communicare (hinc S. Leo III. celebravit interdum septies, interdum nouies eodem die apud Bar. tom. 9. anno 816.) sed id reliquit est prudentiae quam ius naturale dictat, feliciter cauendum esse frequentiam, qua Sacramenti contemptum parere posset. Idecirte Ecclesia prohibet communionem iterari eodem die, cap. *Consulisti de celebratione Missarum*, & cap. *sufficit de consecratione disj.* 1. in quibus de celebrantibus sermo est, sed hinc desumitur argumentum ad laicos communicantes etiam in Natali Christi. quo alioqui Sacerdos potest ter celebrare ex priuilegio; quia collectionem vflis Ecclesie approbavit, & praecepto confirmavit, ne Sacramentum vilesca per simiam frequentiam. Non modica res est (inquit Alexan. cap. suffici) vnam Missam facere, & valde felix est qui vnam dignè celebrare potest. Et ita docet Ioannes Praepositus in 3. part. quest. 80. art. 10. num. 5. 1. in fine, cum Mercero ibidem, & aliis.

RESOL. XXXVII.

An Eucharistia possit sumi quacumque hora diei ? Ex part. 11. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 2.

§. I. **A**ffirmatiè respondeo cum Auersa de Sa-
crament. Eucharist. quæst. 8. sç. 3. Bonac. de

*Euchar. quæst. 7. num. 14. & 10. Præposito in 3. p. 9. 80.
art. 10. n. 3. Sed de hoc habet magnam difficultatem
P. Paschaligius in Theol. ior. 2. disp. 109. scđ. 3. num. 17.
quia prohibito sumendi Eucharistiam sequitur pro-
hibitionem celebrandi, vnde cum sub mortali adiit
prohibito non celebrandi, neque ante Aurora, ne-
que post meridiem, & in Rubrica Missalis, & ex
commoni interpretatione, videretur adesse etiam pro-
hibito non sumendi Eucharistiam extra dictum
tempus. Ita ille.*

2. Verum hoc non obstante, quicquid afferat
Pascaligus, puto non esse recedendum a communi-
sentia Doctorum. Dico igitur, communionem
esse licitam qualibet hora die, modo communicatu-
rus sit ieiunus, & abste scandalum, quia nulla obstat
lex, aut confusudo habens vim praecepsi. Ad argu-
mentum vero adductum a P. Pascaligio, neganda est
consequencia, & idem licet interdictum fit Sacerdoti-
bus celebrate ante Auroram, tamen ex hoc non
sequitur esse interdictum laici communicare ante
Auroram, vt patet, & assertum Doctores, quos ego
alibi adduxi, ergo. Et si argumentum Pascaligii
procederet, sequeretur; quod sicut Sacerdotibus est
concessum in die Nativitatis ter celebrare, ita con-
cessum esset laici ter communicare, non enim video
rationem, quare laici debeant sequi sacerdos in
prohibitionibus, & non in concessionibus; tamen
Doctores clamant oda esse restringenda, & fauores
impliando. Itaque dicendum est, non valere argu-
menta de Missa ad communicationem, vel de prohi-
bitione celebrandi ab prohibitionem comunicandi,
et ideo in feria sexta Paracœue prohibetur Sacerdo-
tibus celebrare ab Innocentio I. epist. 1. ad decen. c. 4.
Et patet in cap. Sabbatho, de consecrat. test. 13. & tamen
non obstante P. Pascaligio, me etiam citato
adducit Suarez, Vasquez; & alios Doctores asserten-
ts in illa die laicos posse communicare.

3. Sed quia nunc existimus contrariam sententiam tenendam esse, stante declaratione Congregationis Sacrorum rituum, puto hoc non officere contra nos, nam hoc non procedit ex prohibitione facta auctoribus, ne possint celebrare in Parrocchie, sed procedit ex prohibitione Pij V. in Rubrica Missalis.

4. Dicendum est itaque, posse in quacumque
ora diei Eucharistiam sumi, & ita hanc sententiam
magister Doctores citatos tenet Mercurius de Sacram.
caes.8.art.1.num.6. Suaricen in part. tom.3. dis. p.69.
7.4. Emanuel Sa ver. Eucharist. num. 19. doctus P.
ambinutus opus. de commun. §.1. num.5. Et Ioannes
Soria in epilog. summariam part. 2. str. 1. sedl. 1. dis. p.
cirea precepimus. vbi sic ait: Non datur tempus de-
terminatum ad communionem, nec preceptum
ca hoc invenitur, itaque nihil intereat, quod sit
communio ante, vel post meridiem, nisi scandalum
quod, seu irreuerentia Sacramenti sequatur.

Sup. hoc infra in Resol.
41. & signata in Ref.
47. per totā,
& in tom. 3.
tr. 1. Ref. 56.
§. penult. Et
tādem post.

Alibi in Re-
vol. not. præ-
critæ.

up. hoc in-
a in Resol.
s. & 46. &
tom. 8.
4. Ref. 46,

RESOL. XXXVIII.

An Sacerdos existens in peccato mortali possit sine peccato mortali sumere Eucharistiam, ne perueniat in manu Hæticorum, non tamen sumendo illam sicut sumunt fideles, nempe communicando, sed solumento abscondendo, ac si in aliquo foramine reconderet?

*Et notatur, quod si periculum sit, ut Eucharistia pernici-
nit, vel male tractetur ab Hæreticis, vel Infidel-
ibus,*

bus, possit sumi à non ieuno, etiam laico, si Sacerdos desi.
*Et an etiam, presente Sacerdote, possit laicus in tali casu illam accipere? Ex part. 11. tit. 6. &c Mil. 6.
Ref. 2.*

Quod hoc in tom. i. **O**lim ex Hispania de hoc casu interrogatus fui, & ad me miserunt quandam scripturam propositam, in qua pro opinione affirmativa plura argumenta adducebantur sub nomine Doctoris D. Francisci Palomini, & Ledesma, Qualificatoris Sancti Verbi. Ita Lungo, sed lego Officij Inquisitionis Cordubensis; quæ quidem scripta erat tenoris sequentis: Vtrum peccaret mortaliter Sacerdos, qui consumetur Eucharistia Sacramentum cum animaduisione statu peccati lethalis sine prævia confessione, vel contritione in extrema necessitate, v.g. hostium incursum infidelium a quibus iniurioso tractaretur tantum Sacramentum. Explico difficultates duplici conclusione proprio discursu innixus, & nullius auctoritate fretus; sub censura tamen cuiuslibet melius sentientis, & Sanctæ Matris Ecclesiæ, & primæ conclusio.

Mattie Ecclesiæ : atque adēd sit prima conclusio:
2. Si talis Sacerdos in tali casu consumeret Eucharistia sacramentum eo modo quo alij fideles communicant extrâ hunc casum peccaret mortaliter. Hæc cœclusio adēd certa est, vt non indigat probatione, cum non sit maior ratio cur alij fideles communicantes in statu peccati mortalisi extrâ hunc casu peccent mortaliter, & non ille. Sit secunda cœclusio,

3. Si talis Sacerdos in tali casu consumeret Eucharistia Sacramentum non ut alij fideles communicant extra hunc casum , sed materialiter , vt si abscondenter in foramine parietis , non peccaret mortaliter : Hoc auctu dicere nullius authoris autoritate stetit , sed non contemnendis rationibus innixus . Probatur primò conclusio paritatem , & doctricam probabilitatem Thomae Sanchez , qui tom. 3. lib. 9. disput. 26. nn. 4. assertit : Patrem , qui susciperet infans quem domi baptizat , non ut susceptor , & intendens exercere ceremoniam Ecclesie , sed materialiter , vt si recipiceretur humi videlicet , in lecto non contracturum cognitionem spiritualem , nec arceri à petitione debiti : ergo cum in nostro casu similem distinctionem faciamus , non peccabit mortaliter Sacerdos si non se disponat . Probatur secundò conclusio , quia in hoc casu Sacerdos solum est materialiter abscondens , materialiter manducans , ad abscondendum autem non requiritur status gratia , si enim abscondetur in foramine parietis non peccaret mortaliter , ergo ad abscondendum corpus Christi Dominum non requiritur status gratia . Sed agè , iam rationem efficiacissimam proponamus , & que multorum videri omnino probabilem reddit meam assertiōnem , & cum dupli cito competere possit Sacerdoti in tali casu obligatio se disponendi , & quia minister est , & quia recipiens est ; si probauerit non competere illi obligationem se disponendi , quia recipiens est , aetior enim est obligatio in recipiente quam in ministrante , cum nullus quem ego viderim , dixit prater me , posse vnguam Sacerdotem recipere Sacramentum Eucharistie cum aduerteret peccati mortalis si ne nouo peccaret , nullus tenet concedere non competere illi obligationem se disponendi , quia minister est . Probo igitur non competere illi obligationem se disponendi , quia recipiens est , quia cum in hoc casu Sacerdos non se habeat ut subiectum rationale , sed sicut recipere posset parties in foramine , non est intendenda in eo dispositio moralis , seu spiritualis ; sicut in opinione probabili quando Sacerdos non solemniter baptizat , etiam si existat in peccato mortali , non tenetur se disponere , ex quod in hoc

casu se habeat quasi laicus: ergo cum in nostro casu Sacerdos se habeat quasi subiectum non rationale, non peccabit mortaliter si non se disponat. Ex quo infero talem debere esse dispositionem ad hoc. Sacramentum recipiendum, qualis est recipio cuiuslibet has sit materialis physica, & realis tantum requiriunt dispositio in eadem linea, scilicet materialis physica, & realis tantum: Si sacramentaliter requiriunt dispositio moralis, seu spiritualis, & quia recipio sacramenti Eucharistie in nostro casu est physica realis materialis tantum, non requiriunt dispositio moralis, seu spiritualis. Probatur quartu[m] non minus effecter, quia Sacerdos in hoc casu per se tantum obligatur ad abscondendum Eucharistie Sacramentum, & enim abscondeatur in loco loto & decenti, satisfaciens sua obligationi, sed ad abscondendum corpus Christi Domini sufficit, satis superque et receptione seu m[ed]iatio materialis; ergo non tenetur sacramentaliter recipere, ac per consequens non tenetur se disponere. Maior, & consequenter constant, & probatur minor, quia non minus absconditum maneat Eucharistie Sacramentum receptione physica materiali, & reali, quam sacramentali: ergo ad abscondendum corpus Christi Domini satis superque et receptione, seu m[ed]iatio materialis physica, & reali. Ex dictis infero locum Pauli, qui de dispositione requisita ad hoc Sacramentum recipientium loquitur, scilicet: Probet autem scriptum homi, si. Qui manducat & bibit indigne, &c. intelligunt illi de mandatione sacramentali, non de materiali physica & reali tantum. Infero secundu[m] Sacerdotem in ulli casu si post aliquam actionem factam iudicaret uscio erroneo fuisse peccatum mortale, cum tamen sit in gratia, receptum argumentum gratia non operare operato, sed ex opere operantis: non ex opere operato, cum hoc argumentum annexum sit mandationi sacramentali, & ex opere operantis, cum ut suppono sit in gratia, & alias bonum a datum esset. Idemque dictum existimo si talis Sacerdos in taliter extrema necessitate receiveret Eucharistiam receptione materialis physica & reali, existimus esse in gratia, cum verè esset. Infero tertiu[m], nostram conclusionem nou solum habere locum in casu in quo rigore necessitas non finetur Sacerdotem se disponere melius confessione, videlicet contritione j[ur]o & poena no[n] lenientem se disponere, cum non habeat obligationem. H[ec] dicta sint sub censura Ecclesie.

4. Verum his non obstantibus, tunc ego precus negatiæ sententiaæ ad hanc exortationib[us] quæ non uissim enim apud doctum Patrem Thomam Hurtado t.2. tr.11. cap.9. refol.9. num.23. can. supp[er] vbi sic ait: Calum singularem hic affat: et quod cognatus sum in hac Vniuersitate Hispana anno preterito 1639. & in hoc anno 1641. & est, in Secretis degens in præsidio contra Infideles, sed ad amicorum ad strepitum, vulgo Rebato, pulsari, tortulique perderer ne Heretici Ciuitatem cipiunt, & Ecclesiastiam sacrilegè rapiant, & delundant, vir in Temeritate, & alibi fecerunt, aduerterat talis Secredo se in mortali peccato existere, sicut species fumigatio Sacramentales sine contritione, vel Sacramentos confessionis præmissione; an inquam, talis Secredos mortaliter peccauerit, cum ita Sacramentum confunditur, ac si in Area recondenter, vel in fontanæ absconderet, vt infideles non inuenirent, & ita non fieri certis fideles recipit, neimpè communicando, sed in modo abscondendo. Ita Hurtado, qui postea predicavit sententiaæ nam si huicmodi Sacerdos post actum contritionis elicere ad id obligatus fuit in mortali, & contrarium assertore tenaciationis eis, & organo improbabile. Ita tenent omnes Doctores C

tholici, neque est qui contrarium insinuet, & ratio est eidem, quam tradidit S. Thomas 3. part. q. 80. art. 3. 4. & 5. quia extat praeceptum diuinum de non recipiendo Sacramentum cum conscientia peccati mortali, ut confat ex Apostolo 1. Corint. cap. 11. Qui manducat indigne, indicim sibi manducat. Quem locum in hoc sensu intelligunt omnes ferè Patres Ecclesie, & Concil. Trident. s. 13. cap. 13. Videri potest Cardinalis Bellarmino lib. 4. de Sacr. Euchar. cap. 17. & 18. Diende in hoc casu solum est necessarium adseondere Sacramentum, ne ad manus infidelium deueniat, qui irreuerenter in illud insurgant, & ad hoc solum in omni Christiano viget obligatio: ergo si in pectore possit adseondere, quadam reuerentia, contritione elicendo, ad hoc teneatur. Probatur evidenter consequentia, quia si quis in loco decenti valeret Sacramentum reponere, ad id tentabatur, & etiam si in loco non collocare posset, tenetur ad non collocandum; quod autem spurius lumen? qui locus obscenior anima in mortali existente: ergo si possit hanc culpe tollere fuditatem per contritionem, tenebitur omnino ad tollendum. Iterum dico de hoc non posse esse habitationem inter fidèles, & Catholicos. Alias etiam rationes iouuenies apud dictum Hurtadum, & responses ad argumenta contrariorum, & ad ea quæ superius adducta sunt.

5. Nota hic obiter, quod si periculum sit ne Eucharistia pereat, vel male tractetur, potest sumi à non iocano, etiam à Laico si alius desit: imò probabilitate potest etiam praesente Sacerdote laicus accipere. Ita ex Cardinali Lugo docet nonissimum Pater Hermannus Busenbaum Societas Iesu in Medalla Theolog. mor. l. 3. tr. 3. cap. 2. dub. 2. num. 2.

Sup. hoc dicitur, vt Diaconi etiam extra necessitatem articulum possint absente Sacerdote communicare. Sacerdos autem est ordinarius minister huius Sacramenti, & simul est Diaconus, atque adeo potiori ratione hoc facere poterit, nec appetit aliquod ius contrarium, vt probat Dicatus, penes quem etiam iuuenies responsionem ad argumenta, quæ supra in sui fauorem adduxit Pasqualig: & idem præter Doctores supra, & à me alibi citatos hanc sententiam tenet Martin. de San. Joseph. in mon. conf. tom. 1. lib. 1. rr. 5. de paup. n. 7. vbi sicavit: [Quando los Sacerdotes, que no celebran, quisiere comulgar por devotion, se podran dar simismos el Santissimo Sacramento, sino ay otro Sacerdote quo se le des, ni aya peligro de escandalo.] Idem tenet Castrius Palauus tom. 4. tratt. 21. part. 18. num. 10. sic assertens: Dixi legem consuetudine introductam, ne quis extra Missa sacrificium sibi Eucharistiam ministret. At haec lex non est eo rigore recepta, quia urgente aliqua rationabili causa, tametsi non extrema omitti possit. Quocirca Sacerdos infirmus, qui celebra commode non potest, poterit cessante scandalo è Sacerario Hostiam consecratam sumere, cum non adsit alius, qui ministret, quia non in alienam personam, sed in propriam iurisdictionem à Christo datum administrandi Eucharistiam exercet. Neque in hoc Sacramento opus est, ministerum à suscipiente distingui, patet in die Paralceue in quo Sacerdos seipsum communicat, tametsi non consecret. Ita Palauus.

4. Cui etiam additum doctissimum Amicum in curs. theol. tom. 7. disp. 31. s. 2. num. 39. cuius haec sunt verba: Extra vero articulum mortis, vel ad præceptum Ecclesiasticum adimplendum, vel sola deuotio- nis causa, probabilior opinio fertur posse Sacerdotem & Diaconum absente Sacerdote, si nullum sit scandalus, seipsum communicare. Et colligitur ex Concilio Niceno 1. Cap. 14. vbi conceditur Diacono, absente Presbitero, facultas seipsum communicandi ex praeconsacratio, nulla mentione facta de mortis articulo, vel periculo. Idem à fortiori licet Sacerdoti, si vel celebrare non possit, vel non habeat omnia ad celebrandum requisita, nullusque alius Sacerdos adsit. Hac Amicus, vt remaneat satis firmata contra Pasqualigum nostra sententia.

5. Et hanc opinionem contra Fagundez, & Praepositum putat Leand. ubi s. 15. etiam procedere Ref. & §. si in prædicto casu adfert Diaconus, posset enim Sa- not. seq.

6. Primò, quia Sacerdos est minister ex officio. Secundò, quia Sacerdos debet seipsum communica- re, quando Diaconus tempore mortis illi Eucharisti- am deferit. Ergo etiam poterit in nostro casu seipsum propriis manibus communicare. Ita ille.

7. Sed quidem dubium est, an præsente Diacono debet Sacerdos potius Eucharistiam sumere ex ma- nibus Diaconi, quā ex propriis? Ex doctrina Vasquez videtur sequi, quod tunc potius deberet ex manibus Diaconi; docet enim, quod deferente

Sup. hoc de-
tuitione fig-
nauerit in
Ref. 1. not.
præterea,
in codem
§. vlt. 1

Sup. conten-
to in hoc, &
seq. §. Infra
in Ref. 65. &
lege doctri-
nam alterius
§. eius pri-
mæ not.

RESOL. XXXIX.

An Sacerdos extra casum necessitatis possit pro deu-
tione sumere, si non adfert alius Sacerdos, administra-
re sibi Eucharistiam, secundū scandalum.
Idem est dicendum de Diacono; si non adfert Sacerdos
vel alius Diaconus, qui illi ministreret Eucharistiam
ex deuotione.

Et in supradicto primo casu, praesente Diacono, an de-
beat Sacerdos patius Eucharistiam sumere ex mani-
bus Diaconi, quam ex propriis? Ex part. 1. tr. 7. &
Misc. 7. Ref. 42.

Sep. hoc in §. 1. N Egarium respondet Pater Pasqualig. in Theo-
log. tom. 2. disp. 108. s. 7. n. 3. 6. vbi sicavit: Di-
cendum Sacerdotes extra necessitatem, etiam si scandalum
ablit, non posse per se ipsos Eucharistiam sumere, desumitur ex Concilio Trident. s. 13. c. 8. vbi
ponit tantum duos modos sumendi Eucharistiam,
alterum de manu Sacerdotis, & per seipsum, & hunc
coarctat ad Sacerdotes celebrantes. Probatur. Sa-
cerdos non celebrans, & sumens Eucharistiam, sumit
tanquam ouis pascenda cibo illo spirituali, & non
ut Sacerdos; ergo non potest per se ipsum sumere,
Antecedens pater. Quia ut Sacerdos habet tantum
duos actus proprios confectionem Eucharistia, &
ministracionem. Ministratio autem non potest exer-
ceri, nisi sit adiuncta iuridictione saltem ex priuilegio,
aut ex commissione, & proinde dicit exercitium
Pastoris in ordine ad oves. Ergo cum Sacerdos sit
tuis quando non sumit, ut Sacerdos celebrando,
debet sumere ut ouis. Consequens probatur; quia ut
ouis dicit ordinem, & subiectiōnem ad pastorem, &
quo pascendus est. Ita ille.

2. Sed ego non recedo ab affirmativa sententia,

Sup. hoc in
Ref. seq. §.
Obseruat. &
infra in Ref.
66. §. vlt.

Diaco